

ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΙΑΚΟΝ ΩΡΟΣΚΟΠΙΟΝ

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1336

Ἐν τῇ Βασιλικῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Μονάχου ἀπόκειται ἀξιολογώτατος βομβύκινος κώδιξ, περιέχων σὺν τοῖς ἄλλοις τὴν «Περιηγητικὴν ἱστορίαν ἀναβάσεως» τοῦ πρωτοταβουλλαρίου καὶ χαρτοφύλακος τῆς Τραπεζουντίων ἀγιωτάτης μητροπόλεως Ἀνδρέου Λιβαδηνοῦ τοῦ Βυζαντίου, ζήσαντος τὸν δέκατον τέταρτον αἰῶνα, ἔργον χρησιμώτατον ὡς πηγή τῆς μεσοχρονίου ἱστορίας τῆς Τραπεζοῦντος. Περὶ ταύτης ἔγραψε τὸ πρῶτον, ἐκδοὺς καὶ τιν' ἀποσπάσματα αὐτῆς, ὁ Ματθαῖος Παρανίκας¹, ὅστις καὶ τὸ ὅλον αὐτῆς κείμενον ἐξέδωκεν ἔπειτα τῷ 1874 ἐν Κωνσταντινουπόλει¹, προτάξας ἐν προλόγῳ, συντεταγμένῳ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἐλληνικῇ, ὅσα πρότερον εἶχε περιλάβει ἐν τῇ γερμανικῇ αὐτοῦ ἀνακοινώσει.

Ἄλλ' ὁ Παρανίκας, εἰς μόνον τὸν Λιβαδηνὸν στρέψας ἀπ' εὐθείας τὸν νοῦν, οὐ μόνον τῆς λοιπῆς ἐν τῷ κώδικι περιλαμβανομένης ὕλης ἠμέλησεν, ἀλλὰ καὶ πάνυ ὀλίγον διέτριψε περὶ τὴν περιγραφὴν τοῦ κώδικος, ὅστις καὶ ἄλλα ἄξια λόγου περιέχει, ἰδίως δὲ ὠροσκόπιον οὐκ ἄσχετον πρὸς τὴν Τραπεζοῦντα. Διὸ ἀναγκαῖον ὑπολαμβάνω ἀνακοινώσω μὲν πληρέστερά τινα περὶ τοῦ ὅλου κώδικος, νὰ ἐκδώσω δὲ παρακατιῶν τὸ εἰρημένον ὠροσκόπιον κατὰ τὰ σημειώματα καὶ ἀντίγραφα, ἅτινα ἔλαβον τῷ 1877.

Καὶ δὴ ἐν τῷ βομβυκίνῳ τούτῳ κώδικι, ὅστις φέρει ἐν τῇ Μοναχείῳ βιβλιοθήκῃ τὸν ἀριθμὸν 525 καὶ ἐγράφη τὸν δέκατον

¹ Ἐν τοῖς Sitzungsberichte der königlichen bayer. Akademie der Wissenschaften τοῦ 1870 καὶ ἐν χωριστῷ τεύχει, ἐπιγραφομένῳ Beiträge zur byzantinischen Litteratur. Ἐν Μονάχῳ. 1870 σ. 23-45.

² Ἀνδρέου Λιβαδηνοῦ περιήγησις. Νῦν πρῶτον ἐκ χειρογράφου τῆς ἐν Μονάχῳ βασιλικῆς βιβλιοθήκης δαπάναις Γ. Συμβουλίδου ἱατροῦ, Τραπεζοῦντιοῦ, ἐξέδωκε Μ. Παρανίκας Διδ. φιλ. Ἐν Κωνσταντινουπόλει. 1894. Τύποις Βουτυρά καὶ Σ/ας.

τέταρτον αἰῶνα, ἀναγινώσκωμεν ἐν φ. 177^α ἐρυθροῖς γράμμασι τὰ ἐξῆς, ἐλλιπῆ ἐν τισιν, ἅτε ὄντα τιλφόβρωτα· Τὸ παρὸν πυξίον πάλαι μὲν ἐγράφη ἐμῇ σποράδην χειρὶ, πλὴν ἀπερίττως οὕτως ὡς ἂν φαίη τις καὶ ἀ[μελ]ῶς. Ἦδη δὲ καὶ συνῆπται ἅμα καὶ ἤρμωσται ὡς εἰς τὸ π[αρ]ὸν ἐστὶ τε καὶ φαίνεται. Περιέχει δὲ ταυτὶ βίον οὕτως αἰ[σώπειον] τούς τε μύθους, ἀλφάβητον καὶ ἑτέραν α' ἀλφάβητον κατὰ σύνοψιν, ἄλλους στίχους συντυπίους χρησίμους· τὸ κατὰ τὸν Ἰχνηλάτην διήγημα, εἶτα τὸ κατὰ Συντίπαν, τὸ κατ' ἐμαυτὸν ἱστορίας διήγημα, μέλος σταυρώσιμον αἴσιον, [πί]στεως κατὰ σύνοψιν ἔκφρασιν δόγματος κινηθέντος παρὰ τινων, λαμβεῖά τι[να. . .], ἕτερα εἰς τε τὸν ἅγιον Εὐγένιον μάρτυρα καὶ εἰς τὴν πάνσεπτον τῆς ἀχράντου Θεοτόκου [κατά]κλισιν, ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον ἱερομάρτυρα Φωκᾶν, ἐπιστολὴν εἰς τὸν Εὐαγγελισμόν τε στίχους, μέρος Εὐρώπης Μόσχου Σικελιώτου, μονω[δία]ν Δέον]τ[ος] καὶ μέρος [Διονυ]σίου γεωγράφου, προφυλακτικῆ[ν] κερώνειον (;) πρὸς . . . ἔπειτα παροιμίας.

Τούτων δὲ προηγεῖται διὰ μέλανος ἢ ἐξῆς σημείωσις· Ἡ ἁγία Τριάς βοήθει μοι τῷ σῶ δούλω, βροτῶν δὲ πάντων οἰκτίστῳ πρωτοταβουλλαρίῳ καὶ χαρτοφύλακι τῆς Τραπεζουντίων ἀγιωτάτης μητροπόλεως καὶ ταῦτα γράφοντι σὺν τῇδε τῇ βίβλῳ Ἀνδρέα Βυζαντίῳ τῷ Λιβαδιηνῶ. Καὶ οἱ τῇδ' ἐντυγχάνοντες εὐχεσθε ἂν μοι σωτηρίας τυχεῖν αἰδίου².

Ἐν δὲ φ. 176^α εὐρηγνται τὰ ἐξῆς λαμβεῖα·

Στίχοι εἰς τέλος βιβλίου.

Πάντων τῶν καλῶν Χριστὸς < ἐστὶν > ἀρχὴ καὶ τέλος.
 Εὔρηκε τέρμα τὸ παρὸν μοι πυκτίον
 καὶ παῦλαν οὐχ εἴρηκε χεῖρ ἢ ἰσοπέδος.

¹ Ἐλεγε ἀρχίσει· γράφων ἐν τέλει τοῦ στίχου ἀλφάβητον, ἀλλὰ, μὴ ὑπάρχοντος ἰκανοῦ χώρου, ἔγραψε τὴν λέξιν ὅλην ἀπ' ἀρχῆς ἐν τῷ ἐπομένῳ στίχῳ.

² Τὸ δεύτερον τοῦτο σημείωμα εὐρηγνται καὶ παρὰ τῇ Παρνακίῃ, παραλιπόντι αἰετὶ ἀελεψίας τὸ τῇδε.

Μοχθεῖ γὰρ ἀπέραντα, φεῖ ἕως πότε ;
 " Ἄρα μέχρις οὗ τάφος αὐτὴν δαμάσει ;
 Εἰ τοῦτο σοι δέδοκται, Χριστέ μου λόγε,
 καὶ με προσεκλήρωσας ἐργώδει βίω
 τοῦ ζῆν ἀφορμὰς ἐκ χειρὸς κατακρίνας,
 στέργω, φέρω πλὴν καρδιακῶ τῷ πόνῳ.
 Ἰσχὺν μόνην μοι τὸ κράτος σου διδότω.
 Τὸν γράψαντα, Χριστέ, τὸν κεκτημένον,
 τὸν ἀναγινώσκοντα μετ' εὐλαβείας
 φύλαττε τοῖς τρεῖς. Ζῆ τριάς τρισολ[βία].

Εἰρήσθω δ' ὅτι τὸ ὄλον τοῦτο φύλλον γέγραπται προφανῶς ὑπ' ἄλλης χειρὸς, οὐδ' ἐξηγεῖται ἡ ὑπάρχουσα διαφορὰ τῆς γραφῆς ἐκ τῆς ἐκ διαλειμμάτων καταγραφῆς, ὡς ὁμολογεῖ ὁ Λιβαδηνὸς ἐν τῷ ἀνωτέρῳ παρατεθέντι πρώτῳ σημειώματι, ὅτι σποράδιον καὶ ἀμελῶς ἔγραψε τὰ ἐν τῷ κώδικι. Πράγματι δὲ τριαύτην εὐρίσκομεν τὴν ἐν αὐτῷ ὕλην, ἐσκορπισμένην καὶ ἐγκατεσπαρμένην. Διὸ ἀφίνονται ἄγραφοι σελίδες, ἐν αἷς ὀλίγον μεταγενέστερον ἐγράφησαν ἄλλα πράγματα ὑπ' ἄλλων καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Λιβαδηνοῦ, μὴ μνημονευόμενα ἐν τῷ σημειώματι τῷ ἐνέχοντι τόπον πίνακος περιεχομένων. Οὕτως ἄλλη χεὶρ διακρίνεται ἐν φ. 62^b-63^b, ἡ συμπληρώσασα τὸ ἐν τῷ κατὰ τὸν Συντίπαν διηγήματι ὑπολειφθὲν κενόν. Ἡ αὐτὴ δὲ ἄλλη χεὶρ, ἀναλαβοῦσα καὶ ἐν φ. 64^a τὴν συνέχειαν, ἤγαγεν εἰς πέρας μέχρι τοῦ φ. 65^b τὴν διήγησιν ταύτην. Τέλος ἡ αὐτὴ χεὶρ ἔγραψεν ἐν τῷ ὑπολειφθέντι ἀγράφῳ χώρῳ τῶν φ. 65^b-66^a τὸ ἀνεπίγραφον πρὸς Μανουὴλ τὸν Κομνηνὸν ποίημα τοῦ Πτωχοπροδρόμου, τὸ ἀρχόμενον διὰ τῶν στίχων

*[? Α]πο μικρόθεν μὲ ἔλεγεν ὁ γέρον ὁ πατήρ μου
 παιδί μου μάθε γράμματα καὶ σὺν ἐσένῃ ἔχει*

καὶ τελευτῶν εἰς τοὺς στίχους

*ἐγὼ δὲ κοσμοκράτωρ μου τὰς τρεῖς κολλάσεις ταύτας
 ἐνταῦθα τὰς κολλάζομαι καὶ πρὸ τῆς τελευτῆς μου.*

Κατὰ ταῦτα τὸ ποίημα τοῦτο, καθ' ἃ γινώσκουμεν ἐκ τοῦ

Παρισιακοῦ κώδικος 396 καὶ τῶν κατ' αὐτὸν ἐκδόσεων, μένει κολοβὸν, μὴ γραφέντων τῶν τελευταίων δώδεκα στίχων¹, καίτοι ὑπῆρχε χῶρος ἐν φ. 66^{α-β} πρὸς ἀποπεράτωσιν αὐτοῦ. Ἐντεῦθεν ἐξάγεται πιθανῶς, ὅτι κολοβὸν ἦτο τὸ ἀντιβόλαιον τοῦ ἀντιγραφέως. Εἶνε δ' ἡ γραφή αὕτη ὡς πυκνοτάτη καὶ βρίθει βραχυγραφῶν καὶ ἐποτμήσεων.

Εἰς δὲ τὰ παρενθέματα ταῦτα καταλογιστέα καὶ τὰ ἐν φ. 114^α καὶ 115^{α-β}, ταῦτα γεγραμμένα χειρὶ τοῦ Λιβαδηνοῦ. Καὶ τῶν μὲν ἐν φ. 114^α γεγραμμένων εἶνε νῦν ἀδιάγνωστος ἕνεκα φθορᾶς ἢ ἐρυθρᾶ ἐπιγραφῆς, ἀλλὰ διακρίνομεν, ὅτι εἶνε αἰνίγματα. Ἄρχονται δὲ διὰ τοῦ στίχου

[Σ]κέπτοιο μῦθον ἐμεῖο, ὄν ἐξ ἀφανοῦς ἀγορεύω

καὶ τελευτῶσι

καὶ κεφαλὴν φορέω δακτύλῳ ἀντίθετον.

Ἐν δὲ τῷ φ. 115^α διαγινώσκονται ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς αἱ λέξεις «Τῷ αὐτῷ Κερασοῦντος ἐν.... Γερασίμῳ ἱερῷ μονοτρόπων....».

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἀρχεται *Δεξάμενος, ὦ φίλων ἐμοὶ καὶ πατέρων ἀκρότης, τὰ ἱερώτατα γράμματα καὶ τελευτᾷ* "Ἐρρωσο πάτερ ποθεινέ μοι καὶ δέσποτα.

Τῶν ἐν τῷ ἀνωτέρῳ παρατεθέντι πίνακι ἀναγραφόμενων τὰ *λαμβεῖα* τὰ πρὸ τῶν εἰς τὴν Θεοτόκον δὲν εὑρίσκονται ἐν τῷ κώδικι. Εἰς δὲ τὰ τοῦ Διονυσίου τοῦ Περιηγητοῦ ἔπονται ἀμέσως αἱ *Παροιμίαι*. Κατὰ ταῦτα φαίνονται ἐκπεσόντα τὰ φύλλα, ἐν εἰς τὰ ἄλλα περιεχόμενα τοῦ πίνακος (*προφυλακτικὴ... κερύκειον*;) . Ἐπεταὶ δὲ κατόπιν ἐν φ. 153^β ὀρθογραφικοῦ τινος ἀρχῆς, ἀλλὰ μένει τοῦτο κολοβὸν, ἐκπεσόντων φύλλων. Μετὰ δ' ἐν ἄγραφον φύλλον ἀκολουθεῖ «*Βίος Αἰσώπου τοῦ φιλοσό-*

¹ Ἴδε *Legrand Bibliothèque grecque vulgaire*. Ἐν Παρισίοις. 1880. Τόμ. Α' σ. 191 κ. ε.

φου». Οὕτω μόλις περὶ τὰ τέλη τοῦ κώδικος συναντῶμεν τὸ ἐν τῷ σημειώματι τῶν περιεχομένων ἀναγραφόμενον πρῶτον πόνημα ἕνεκα συγχύσεως τῶν φύλλων. Εἶνε δὲ καὶ ἄλλως διατεταραγμένη ἡ τάξις τῶν φύλλων καὶ τετραδίων ἐν τῇ σημερινῇ ἀριθμῆσει τοῦ κώδικος.

Τὰ δὲ φ. 155^ρ - 171^α καταλαμβάνει τὸ ὄροσκόπιον ἐκαῖνο, περὶ δὲ κυρίως ἠσχολήθην κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1877 μελέτην τοῦ κώδικος. Τὸ ὄροσκόπιον τοῦτο ἀρχεται ἀνεπίγραφον ἐν φ. 155^α καὶ διήκει μέχρι τοῦ φ. 172^α. Εἶνε δὲ γεγραμμένον ἐν τοῖς φύλλοις τούτοις ἐντὸς ὥρας ἐξ ἐρυθρῶν γραμμῶν, διπλῶν ἄνω, πολλαὶ δὲ τῶν σελίδων δὲν εἶνε πλήρεις. Ἀπὸ δὲ φ. 159^α κ. ἐ. περιλαμβάνονται συνδυασμοὶ τῶν ὥρῶν καὶ ζῳδίων ἐν σχήμασι, καὶ ἀφίνονται ἐν τῇ ὥρᾳ κενὰ πρὸς ἐξήγησιν τῆς σημασίας ἐκάστου τῶν συνδυασμῶν. Πάντα δὲ τὰ κενὰ ταῦτα μέρη, περιλαμβανομένου καὶ τοῦ φ. 172^ρ, ἐπλήρωσεν ὁ Λιβαδηγὸς δι' ἱατρικῶν ἀποσπασμάτων καὶ διαφορῶν ἐν τέλει θυνάμεων φυτῶν καὶ συνταγῶν διὰ γραφῆς πυκνοτάτης. Αὐτὸ δὲ τὸ ὄροσκόπιον συνετάχθη, ὡς φαίνεται ἐκ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ, τῷ 1336, καὶ σώζεται ἐνταῦθα γεγραμμένον χειρὶ διαφορῶ τῆς τοῦ Λιβαδηγοῦ ἐν πρωτογράφῳ ἢ ἐν ἐλίγον μεταγενεστέρῳ ἀντιγράφῳ. Εἶνε κατὰ ταῦτα ἀρχαιότερον τῆς μετὰ τὸ 1349 καταγραφείσης Περιηγητικῆς ἱστορίας τοῦ Λιβαδηγοῦ, ὅστις, εὐρῶν τὸ ὑπ' ἄλλου ἤδη γεγραμμένον ὄροσκόπιον ἔτοιμον, συμπεριέλαβεν αὐτὸ εἰς τὸ προκείμενον τεῦχος, καὶ παρενέγραψεν εἰς τὰ ἄγραφα αὐτοῦ μέρη τὴν δηλωθεῖσαν ὑπ' ἐμοῦ ἀνωτέρω πρὸς αὐτὸ ἄσχετον ὕλην, ἴσως ἕνεκεν ἐλλείψεως χάρτου. Καὶ ὅτι μὲν τὸ ὄροσκόπιον δὲν ἔγραψεν αὐτὸς ὁ Λιβαδηγὸς, ἀποδεικνύεται οὐ μόνον ἐκ τῆς διαφορᾶς τῆς γραφῆς καὶ τῶν πολλῶν ἀνορθογραφιῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς μὴ συμπεριλήψεως εἰς τὰ περιεχόμενα ἐν τῷ πίνακι τοῦ κώδικος. Ὅτι δὲ τὰ τοῦ Λιβαδηγοῦ αὐτοῦ ἀνήκουσιν εἰς χρόνον μεταγενέστερον, διατρανοῦται καὶ ἐκ τοῦ ἐν τῇ ἄνω ὥρᾳ τοῦ φ. 96^α πρὸ τῆς «Ὁμολογίας πίστεως

ἐρυθροῦ σημειώματος † ἰνδ. [ιδ']¹ ςωξϑ' (= 1361), εἰς ἃ προστίθεται κατωτέρω διὰ μέλανος: Μῆν' Αὐγουστος.

Ἐκδίδων δ' ἐνταῦθα τὸ ὠροσκόπιον, παρατηρῶ, ὅτι τὰ λαμβανόμενα λήμματα τὰ συνεχιδιδόμενα ἐνιαχοῦ εἶνε γεγραμμένα ἐν τοῖς οἰκείοις φύλλοις ἐρυθρὰ μεταξὺ τῶν δύο γραμμῶν τῶν ἀποτελουσῶν τὸ διπλοῦν περιθεώριον τῆς ἄνω ἰσῆς ἢ καὶ ἐν μέσῳ τῆς κειμένης ἐνιαχοῦ.

Ἦρξε σὺν θεῷ ὁ ςωμδ' χρόνος καὶ τοῦ ἡλίου μεταδάντος ἀπὸ τοῦς Ϟ (Ἰχθύας) ἐπὶ τὸν ΑΑ (Κριὸν) κατὰ τὴν ιβ' τοῦ παρόντος Μαρτίου μηνὸς Ϛ (ἡμέρα) γ' ὥρα δ' τῆς Ϛ (ἡμέρας) ὠροσκοποῦντος ϞϞ (Καρκίνου) καὶ οἰκοδεσποτοῦντος Α (. . . .) καὶ Ϙ (. . . .)².

Ἦ Ἰαυροῦντες γοῦν εἰς τὴν ἄφατον τοῦ θεοῦ μακροθυμίαν καὶ πολὺ ἔλεος προγράφομεν τὰ ἐσόμενα ἐν τῷ παρόντι ἐνιαυτῷ. Καλῶς τοίνυν καὶ θεαρέστως ἔσεται ἐν πᾶσι τοῖς Χριστιανοῖς, μάλιστα τῷ ἁγίῳ ἡμῶν αὐθέντῃ καὶ βασιλεῖ σὺν τῇ εὐσεβεστάτῃ δεσποίνῃ καὶ παντὶ τῷ θεοφρουρήτῃ παλατίῳ καὶ τῷ στρατῷ ἅμα τῷ μεγαλοῦπερόχῳ 10 ἄρχοντι τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν αὐθέντου καὶ βασιλέως, τοῦ μεγάλου Κομνηνοῦ καὶ πρωτονοταρίῳ καὶ πρωτοδεσπιαρίῳ κυρῷ Κωνσταντίνῳ τῷ Λουκίτῃ, ὃν καὶ οὕς διαφυλάξοι κύριος ὁ θεὸς καὶ περιφρουρήσει ὁ ποιητῆς χρόνων καὶ βασιλεύων εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἁμήν.

φ. 155 β || Ἐὐμπαντος ὧδε κρείσσει ὑπάρχει χρόνου.

1ἷ Δηλοῖ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ πολλὰς συναρμογὰς ἀνδρογύνων καὶ ἀνθρώπων μεταβάσεις ἐκ τόπων εἰς τόπους καὶ μετατροπὰς ἐκ πράξεων εἰς πράξεις μετὰ συνταμίας³ κατὰ τόπους δὲ λιμὸς καὶ στενοχω-

¹ Ὁ ἀριθμὸς τῆς ἰνδικτιῶνος λείπει, τῆς ἰσῆς κεκοιμένης, ἀλλὰ συμπληροῦται εὐκόλως, ὄντος γνωστοῦ τοῦ ἔτους.

² Τὴν μὲν ἀνάλυσιν τῶν σημείων τῶν δηλούντων τοὺς Ἰχθύας, τὸν Κριὸν καὶ τὸν Καρκίνον θεωρῶ ἀσφαλῆ ἐξ ἀναλογίας πρὸς τὰ σημερινὰ σημεῖα τοῦ ζωδιακοῦ κύκλου, περὶ δὲ τῶν λοιπῶν οὐτ' ἐγὼ ἔχω γνώμην, οὔτε ὁ ἐν Λειψία φίλος καθηγητῆς κ. Βίκτωρ Gardthausen ἠδυνήθη νὰ με διαφωτίσῃ.

1. Ἦρξε σὺν 2. κατωτέρω 3. ὠροσκοποῦντος 4. οἰκοδεσποτοῦντος
6. ἐνιαυτῷ 7. θεαρέστως 8. συντη 9. μεγαλοῦπεροχῳ 10. ἁγίῳ
αὐθέντῃ 11. μεγάλῳ 12. διαφυλάξει 13. περιφρουρήσει 14. ποιητῆς
16. (καὶ κατωτέρω πενταχοῦ). Δηλοῖ 15. πολλὰς συναρμογὰς 17. μετατροπὰς
17. πράξεις μετὰ 18. κατα

ρία. Καὶ φανερωθήσονται αἱ πτωχεῖαι τῶν ἀνθρώπων καὶ πρὸς τινὰς
 χώρας οὐκ ἔστιν πρὸς ἀγαθόν, ἀλλὰ κατὰ τόπους πόλεμοι καὶ αἱμα-
 τεκχυσίαι καὶ θηρίων ἐπιδρομαί, καὶ ἐξ αὐτῶν βλαβήσονται καὶ ἄνθρω-
 ποι. Τὸ μὲν ἔαρ ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν, τὸ θέρος μέσον, τὸ δὲ μεθόπωρον
 ἀνεμῶδες καὶ ὁ χειμῶν κάθυγρος. Οἱ δὲ ἐν ταῖς χώραις τῶν Ῥω- 5
 μαίων ἐν εἰρήνῃ καὶ εὐθηνίᾳ ἔσονται. Γυναικῶν τῶν θηλαζόντων
 καλωσύνη, ἀνθρώπων δὲ πυρωνία. Βροχὴ πολλή καὶ ὠφέλιμος, ἀνεμοὶ
 δὲ καλοὶ καὶ τοῦ λαοῦ ἀγαθωσύνη καὶ εἰσοδος τῶν εἰδῶν, μεγιστάνων
 χαρὰ καὶ γραμματικῶν, εὐτοκία γυναικῶν καὶ ὀρθότητα τῷ κόσμῳ.
 Φῆμαι δὲ τινὲς ἀληθεῖς τῶν εἰς τοὺς βασιλεῖς, τὰ δὲ εἰς τὸν κοινὸν 10
 λαὸν τὰ πλείω ψευδεῖς. Εὐδόσεις ὁδοιπόρων καὶ ἐπίβλεψις βασιλέων
 εἰς τὰς πράξεις τοῦ λαοῦ. Εὐθηνία μυρεψικῶν καὶ λιθομαργάρων καὶ
 τῶν ἰχθυοδῶν. Ἦν δέ γε ἀλήθειαν ὁ θεὸς μόνος εἶδε καὶ οὐκ ἄλλος.

|| Τὰ βασιλέων ἐνθάδε σκοπητέον.

φ. 156 β

Δηλοῖ ταῖς βασιλευσιν ὑγείαν καὶ εὐθυμίαν καὶ νίκος καὶ εὐπρο- 15
 σύνην καὶ χαρὰν ἐντὸς τῶν παλατίων καὶ ἐπαύξησιν τῆς τιμῆς αὐτῶν,
 καὶ τινὲς τῶν βασιλέων εὐρήσουσιν ἐπιβουλήν. Ἐνίοτε διαδεχθήσονται
 μάλιστα τῆς Βαβυλωνος καὶ τοῦ Ταυρέζ καὶ τῆς Παλαιστίνης, φῆμαι
 δὲ πολλὰ πρὸς αὐτοὺς καὶ τὰ πλείω διστάσουσιν.

Τοῖς μεγιστᾶσιν τάδε λαμβάνειν ἔχει.

20

Τοῖς μεγιστᾶσιν καὶ ἄρχουσιν χαρὰν καὶ κέρδος καὶ πρὸς βασι-
 λεις οἰκειότητα καὶ στερέωσιν τῆς ἀξίας αὐτῶν πρὸς τινὰς ἔξουσιν
 ἔχθρας καὶ ἀντιδικίας, ἀλλὰ νικήσουσιν αὐτούς.

Τοῖς γραμματικοῖς καὶ νοταρίοις τάδε.

Τοῖς νοταρίοις καὶ γραμματικοῖς καλοκαρδίαν καὶ καλωσύνην καὶ 25
 χαρὰν ἐντὸς τοῦ παλατίου ἔξουσιν καὶ ἐξουσίας τινῶν χωρῶν καὶ
 πόλεων. Οἱ λόγοι καὶ αἱ γραφαὶ αὐτῶν ἔσονται ἀληθεῖς καὶ αἴρεται
 μέσον τῶν μεγιστάνων.

1. αἱ πτωχίαι	προστινᾶς	2. χώρας	2-3. αἱματεκχυσίαι	4. υγρὸν
τῷ δὲ μεθοπόρῳ	5. χειμῶν κάθυγρον	χωραῖς	5-6. Ῥωμαίων ἐνειρήνην	
6. εὐθηνία	θηλαζόντων ἐγγραφή	οὐτω πίντως	ὑπ' αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως	
7. καλοσύνη	ὠφέλημον	8. ἀγαθωσύνην	9. ὀρθώτατα	10. δὲ τινὰ
ἀληθεῖ τῆς	τῷ κοινῷ	11. λαῷ τα πλείων	εὐδόσεις ὁδοιπόρων	12. προ-
ξείς	εὐθηνία	13. ἰχθυοδῶν	εἶδε	15. εὐθυμίαν
17. εὐρήσωσιν	18. μάλιστα	παλαιστίνης	19. αὐτοῦς	ταπλείων δη-
στάσουσιν	20. μεγιστᾶσιν	ἐκ τοῦ μεγιστᾶσιν	21. μεγιστᾶσιν	22. οἰκειώ-
τητα	στεραίωσις	ἔξωσιν	23. ἔχθρας	ἀλλὰ αὐτοῦς
καρδία	καλοσύνην	26. χαρᾶν	ἔξωσιν	27. αἱ γραφαὶ
				αἴρεται

Τὰ συμβαίνοια ἀρχιερεῖς καὶ κληρους.

Τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ πᾶσιν τοῖς τοῦ ἱερατικοῦ καταλόγου ὀρθοτομία καὶ εὐσέβεια καὶ ἐλπίς ἀγαθὴ καὶ πολλαὶ διαλέξεις περὶ πίστεως καὶ νίκος κατὰ τῶν ἀντερούντων αὐτοῖς, καὶ τινὲς τελευτήσουσιν τῶν ὁ ἀξιοπίστων ἀνδρῶν.

φ. 156^b

|| Τοῖς δὲ ἄρχουσιν καὶ στρατιώταις τάδε.

Δηλοῖ ταπεινώσιν καὶ ὑποταγὴν πρὸς τοὺς βασιλεῖς, καὶ τινὲς ἐξ αὐτῶν βαρυγνώμησουσιν καὶ θλιθήσονται μεγάλως διὰ τὰς συνεχεῖς δουλοσύνας.

10

Τοῖς δὲ γέρουσιν καὶ τοῖς εὐνούχοις τάδε.

Τοῖς ὀνομαστικῶς καὶ εὐγενέσι γέρουσι στενότητες καὶ ἀντιδικίαι καὶ ἀποτροπὴ καὶ αὐτῆς τῆς πίστεως, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐξέλθωσι ψευδολογίαι καὶ φῆμαι κακαί, τοῖς δ' εὐνούχοις κατὰ τὸ παρὸν ἐναντίωσις καὶ μετ' ὀλίγα διόρθωσις καὶ καλωσύνη καὶ οἰκείωσις καὶ ἐνέργειαι ἐν τῶν βασιλικῶν αὐλῶν.

15

Τῶν ἐνδόξων γυναικῶν μερικὴ θλίψις· ἀλλὰ διορθωθήσεται ἡ γνώμη αὐτῶν παρὰ τοῦ κοινοῦ λαοῦ καὶ παρὰ ἐπιστολῶν τινῶν καὶ δυναμωθήσονται καὶ υγιάνωσιν.

Τοῖς πραγματευταῖς καὶ τοῖς ἐμπόροις τάδε.

20 Τοῖς ἐμπόροις ταξίδια συχνὰ μετὰ κέρδους, ἀλλὰ ἐκ τινῶν μανδάτων διστάσουσιν καὶ οὐ μὴ λείψει ἀπ' αὐτῶν τὰ μανδάτα δι' ὅλου τοῦ ἔαρος.

Ἀποκρισιαρίων πληθυσμὸς εἰς τοὺς βασιλεῖς μετὰ ἐπιστολῶν καλῶν καὶ ἀληθινῶν, ἀλλ' οὐ πιστεύουσιν εἰ βασιλεῖς πάντα.

25

Τοῖς παιγνιώταις χαρὰν καὶ κέρδος, καὶ ἐκβάλωσιν νέας στιχοπλοκίας, ἵνα φέρωσιν καὶ οἱ ἄνθρωποι τὴν ἀκοὴν αὐτῶν πρὸς αὐτούς.

φ. 157^a

|| Τῷ κοινῷ λαῷ καὶ τοῖς παζαριώταις ταχύτητα εἰς τὰς πράξεις αὐτῶν καὶ κέρδος, μάλιστα τοῖς μεταπράτουσιν τὰ ἐκ τῆς θαλάσσης ἐξερχόμενα.

30

Πόλεμοι δὲ ἔσονται κατὰ τόπους πολλοὶ καὶ ἀνδροκτασίαι, μάλιστα δὲ εἰς τὸ Ἀμήτιν καὶ τὸ Μήστριν καὶ εἰς τὸ Κουρτιστάν καὶ εἰς τὸ

1. κληρους	2. ὀρθοτομία	3. περιπίστεως	4. κατατῶν ἀντέρων-
των	6. στρατιώταις	8. διατὰς	10. εὐνούχοις
11. στενότητες	12. ἀποτροπὴ	13. εὐνούχοις	14. ὀλίγα διόρθωσις
καλωσύνη	15. ἐν τῶν βασιλικῶν αὐλῶν	πιθκνώτατα	ἐγγραφή
οὕτως	16. ἀλλαδιορθωθήσεται	γνώμη	17. παρατοῦ
παρα	18. υγιάνωσιν	20. μετακέρδους	ἀλλὰ
21. δηστάσουσιν	ἀπαντῶν τα-	μάνδάτα	διόλου
23. Ἀποκρισιαρίων	μετα	24. ἀληθινῶν	οὐ
26. ἀκωήν	27. πράξεις	28. μάλιστα	30. μάλιστα
31. ἀμήτην	εἰς		

Κοιλάνιν καὶ εἰς τὸ Μουγάνι ἐξαιρέτως παρ' ὄλον τὸν Ἀπρίλιον μῆνα.

Τῆς δὲ πολυποθήτου ὠνῆς τοῦ σίτου καὶ κριθῆς καὶ τῶν ὁμοίων πληθυσμὸς ἔσται μετὰ ἀκριθείας καὶ μετὰ προσοχῆς. Ἡ μειζότερα στενότης ἔσεται εἰς τοὺς Τούρκους καὶ Ἀράβους καὶ τὰ περίξ τοῦ Χάτζη.

Τῆς δὲ ἀσθενείας καὶ μαλακίας πληθυσμὸς καὶ συχρὸς, ἀλλὰ δι' ἐπικλήσεως ἀγίων καὶ φαρμάκων βοηθημάτων εὐίατα ἔσονται. Τὰ δὲ ποιά τῶν νοσημάτων εἰσὶν ταῦτα, συνάγχαι καὶ περιπνευμονίαι, ἀποπληξίαι, σπασμοὶ καὶ κεφαλαλγίαι, καὶ τῶν καρδιακῶν διαθέσεων. Θανατωδέστερα τούτων τὰ τῶν κοιλιακῶν καὶ ὑστερικῶν διαθέσεων ἔσονται.

|| Ἰδίως περὶ τοῦ ἔαρος τὸ κατάστημα.

Τὸ μὲν ἔαρ κατὰ τὴν ἀρχὴν ὀλίγον ἐπ' ὀλίγον ἔπομβρον καὶ ἡ μέση, ὁ δὲ Μάϊος ξηρὸς καὶ μέσος ψυχρὸς, σημεῖα δὲ πολλὰ φανήσονται ἐν τῷ ἀέρι καὶ θαυμαστά, ζόφωσις ἀέρος καὶ ὑγρότης, μεσότης τῆς ὠνῆς καὶ μεταβολὴ πρὸς ἀκρίθειαν καὶ τὰ πλείω τὰ προγραφέντα πάντων καὶ τινῶν γνωστικῶν βλάβη ἔσεται, ὅχλησις τῶν ἐλαττοτέρων ἀνθρώπων κατὰ τοὺς μείζονας.

Τὸ δὲ θέρος εὐκρατον εἰς τὴν θερμὴν καὶ ὑπόξηρον, δύναμις βασιλέων καὶ μεγιστάνων καὶ κατὰ τόπους πόλεμοι καὶ σύναξις πραγμάτων καὶ ἀσθένειαι καὶ πόνοι καὶ τῶν εἰδῶν εὐθηνία, καὶ κατὰ τὰς χώρας τῆς Χαζαρίας φανήσεται ἀκρις καὶ τῆς ὠνῆς μεσότης.

|| Τὸ μεθόπωρον ἀνεμῶδες καὶ οἱ ἄνεμοι ὄξεις καὶ ἄτακτοι καὶ κατὰ τόπους σεισμὸς, ἐμφάνεια βασιλέων καὶ δύναμις ἀνδρείων καὶ φοβερῶν ἀνδρῶν, μηχανεῖται καὶ κάκη καὶ δόλωσις χαραγμάτων καὶ ζήτησις ἀργύρου καὶ χρυσοῦ, πόνοι στομαχικοὶ καὶ ἐκ τῶν θηρίων ζημίαι εἰς τὰ κλήματα καὶ ζόφωσις ἀέρος καὶ τῆς ὠνῆς ἀκρίθεια.

Ὁ δὲ χειμὼν μέσος καὶ χιόνας ὀλίγαι.

1. κοιλάνην	ἐξερέτως	παρόλον	ἀπρίλιον	μῆνα	2. πολυποθήτου	ωνῆς
ὁμοίων	3. πληθυσμὸς	μετα	μεταπροσωχῆς	4. στενωτέης	τοῦ	
περιξ	6-7. ἀλλαδιεπικλήσεως	10. θανατοδέστερα	τούτων	τατων		
13. μὲν	κατὰ τὴν	ὀλίγον	ἐπ' ὀλίγον	14. δε	15. τῷ ἀέρει	ὑγρότης
16. μεσότης	16 (καὶ κατωτέρω).	ωνῆς	ἀκρίθεια	16. ταπλεῖων	τα	
17. ὅχλησις	18. μείζονας	19 (καὶ 23).	/Τὸ μὴ γραφέντος τοῦ Τ	ὑπὸ		
τοῦ ἐρυθρογράφου	20. κατατόπους	21. ἀσθένειαι	εὐθηνία	22. χω-		
ρας	μεσοιταν	23. μεθώπωρον	ἀνεμῶδες	οἱ ἄνεμοι	ὄξεις	24. ἐμφά-
νοια	ἀνδρῶν	25. μηχαναί	δόλωσις	26. ἀργύρου	ζημίαι	27. εἰς τὰ
κλήματα	ἀέρος	ἀκρίθειαν	28. χειμῶν	μέσον	χιόνας	ὀλίγαι

Περὶ τοῦ πρώτου στοιχείου τῶν Τατάρων τοῦ ποιντικοῦ.

Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἔστι χρονοκράτωρ τῆς αὐθεντίας τῶν Τατάρων ὁ ποιντικός, καὶ δηλοῖ εἶναι εἰρηνικὸν καὶ καλὸν, καὶ ἀπὸ τῆς μέσης τοῦ χρόνου ἄχρι τοῦ ἐνάτου μηνὸς ἔσται ὑγρὸς καὶ χαροποιὸς καὶ καιρὸς ὁπώραι δὲ γενήσονται πολλαί, ὡσάκις δὲ ξηραίνεται ὁ ἀγρὸς καὶ ζοφοῦται, δηλοῖ αἱματεκχυσίας αὐθέντων καὶ βασιλέων, ἔννοιαι καὶ ἐπίτασις τοῦ χειμερίου καιροῦ, πληθυσμὸς ποιντικῶν, καὶ ποιήσευσιν ζημίας πολλὰς. Φανέρωσις κλεπτῶν καὶ ληστῶν, οἵτινες κατασχεθήσονται παρὰ τῶν βασιλέων. Τὸ δὲ γεννώμενον παιδίον ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ὀφθαλμοὺς ἔξει μεγάλους καὶ ἵνα φθάσωσιν εἰς τιμὴν καὶ μεγαλεῖον. Τὰ μὲν γεννώμενα κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ χρόνου τὰ πλείω εἰσὶν ἀρσενικά, τὰ δὲ κατὰ τὴν μέσσην τὰ γεννώμενα βαρύψυχα, τὰ δὲ πρὸς τὸ τέλος τοῦ χρόνου ἔσονται ψεῦσται.

Ἐντεῦθεν ἀρχονται τὰ σελήδια τῶν συμβόλιων, γεγραμμένων διὰ γραμμῶν μελανῶν, ἐρυθρῶν καὶ κυανῶν. Ἐκάστη τῶν σελήδιων εἶνε διηρημένη διὰ μὲν ἐρυθρῶν ὀριζοντίων γραμμῶν εἰς δεκαπέντε τμήματα, διὰ δὲ καθέτων εἰς εἴκοσι καὶ δύο. Οὕτω σχηματίζονται δεκαπέντε μὲν τετραγωνίδια ὀριζοντίως, εἴκοσι δὲ καὶ δύο καθέτως, ἐν αἷς τὰ σύμβολα καὶ τὰ ζῴδια. Ἐκαστὰ πέντε τῶν ὀριζοντίων τμημάτων, διήκοντα διὰ δύο σελήδιων, ἀποτελοῦσιν ἀνά ἓν μείζον τρίμημα, ἐν δὲ ἰδίῃ εἰκοστῇ τρίτῃ μείζονι τετραγωνίδιῳ τῆς πεντάδος ἐξηγεῖται τὸ ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν διαφόρων ζῴδιων πόρισμα. Ἐχουσι δὲ τὰ πόρισματα ταῦτα ὅδε κατὰ μῆνας, δηλουμένους ἀντιστοίχως, ὧν λείπει τὸ ὄνομα τοῦ Μαρτίου. Τῶν οὕτω δηλουμένων μηνῶν τὰ ὀνόματα προτάσσονται ἐν τῇ κατωτέρῳ ἐκδόσει τῶν οἰκείων δηλώσεων τῶν ὠροσκοπικῶν πορισμάτων. Σημειωτέον δὲ καὶ ὅτι τὸ φ. 160^α, ἔν κενὸν ἐξηγήσεων, ἔχει μόνον ἄλλα τινὰ περιεργὰ σχήματα καὶ μόνον πρὸς τὰ κάτω φέρει τὸ σημεῖωμα ἔτους, ζωμδ'. Ἀράβων ηιλζ'. Εἰς δὲ τὸ ἀγγραφον μέσον μέρος παρενέγραψεν ὁ Διβαδηνὸς ἰατρικὰ ἀπκνθίσματα.

[Μάρτιος].

φ. 159^α || Δηλοῖ χαρὰν καὶ ἀγαθὰ πολλὰ καὶ βροχὴν καὶ γυναικῶν βλάβην, καὶ εὐθηνία τῆς ὠνῆς.

Δηλοῖ ἀέρος ταραχὴν, καὶ μοναχῶν ὠφέλειαι, ἐμπόδιον γραμμῶν, ληστῶν ἔφοδος, ἐμφάνεια ἀρμάτων καὶ διαλέξεις σοφῶν.

Δηλοῖ προθυμίαν βασιλέων εἰς τὰ πράγματα τοῦ λαοῦ. Ἀνδρογύωνων μά[χη], νέου μεγιστάνου βλάβη καὶ ἀγαθὰ πολλὰ.

2 (καὶ 14). τοῦτω τῷ 4. ἄχρη ἐνάτου υγρὸν χαροποιὸν 5. ὁπώρα γενήσον ξηραίνεται ἀγρὸς 6. ζοφοῦται αἱματεκχυσίας αὐθέντων ἐγράφη πιθανώτατα οὕτως ὑπ' αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως 8. ζημίας πολλὰς 9. γενόμενον 10. ὀφθαλμοὺς ἔξει φθάσουσιν 11. γεννόμενα κατὰ τὴν ἀρχὴν πλείον 12. ταδὲ κατὰ τὴν ταγενόμενα 15. εὐθυρία 16. ὠφέλεια 17. ἀρμάτων 18. προθυμία

|| Δηλοῖ ὁμίχλην καὶ ζόφωσιν ἀέρος. Εὐσέβεια ἀνθρώπων, διαλέξεις σοφῶν, πληθυσμὸς ὑδάτων, εὐγλωττία καλοφώνων καὶ βροχὴ ὠφέλιμος.

Ἀπρίλιος.

Δηλοῖ χαρὰν εὐνούχων. Ἐχθρα καὶ ἀντιδικίαι πολλαί, ἱερέων καλωσύνη, θλίψις στρατιωτῶν, ἐπαύξεις τῆς ἀξίας τῶν νοταρίων καὶ ἐνδοξοτάτων βασιλέων.

Δηλοῖ ἀνδροκτασίαν εἰς τὴν Δύσιν καὶ θνήσιν τετραπόδων καὶ (πολὺν) θάνατον, ὀλιγότητα τῶν εἰδῶν, καὶ εἰς τὸ Σιάμην μέγας θνήσμος. Πόνος τῶν γούλων, πόλεμοι κατὰ τόπους καὶ ὑγρότητα.

Δηλοῖ κίνησιν πνευμάτων καὶ βροχῆς. Γυναικῶν νόσος καὶ ἀργίαι τοῦ νόμου, βαρυγνώμια βασιλέων καὶ νοτ[αρίων] καὶ ἀνθρώπων μεγάλων θλίψις καὶ πολλαὶ ἔρεις καὶ φιλονεικίαι καὶ ταραχαὶ καὶ ψυχρότης τοῦ καιροῦ.

Δηλοῖ μάχην μεγιστάνων μετὰ γραμματικῶν. Εὐνούχων τιμὴ καὶ ἔμβρος καὶ ὁμίχλη πολλή καὶ ἐμφάνεια ἐχθρῶν.

Μάϊος.

Δηλοῖ βροχὴν ὠφέλιμον καὶ χαρὰν γραμματικῶν. Φῆμαι καὶ εὐ[θη]νία πολλή καὶ τοῦ καιροῦ ψυχρότης καὶ εὐκρασία.

|| Δηλοῖ ταραχὰς πολλὰς εἰς τὰ ἀρκτικά μέρη, καὶ ἐμφάνεια ἐχθρῶν καὶ ἀσε... ἐκβράσεως ἀνέμων σφοδρῶν. Ἄνδρὸς τινος θάνατος καὶ βροχὴ.

Δηλοῖ ἀνθρώπων πρόκυψιν εἰς τὰς [ἐ]θίας θρησκείας. Χαρὰ ἀρχιερέων, ὑγεία σωμάτων εὐνούχων καὶ τοῦ καιροῦ ὑγρότητα.

Ἰούνιος.

Δηλοῖ βροχὴν πολλήν καὶ φῆμαι πολλαί, γραμματικῶν ἔννοιαι καὶ ἀπραγία τῶν εἰδῶν καὶ προθυμία τινῶν πρὸς μαγικὰς ἐργασίας.

Δηλοῖ γερόντων καὶ... χετῶν βλάβη, σάλευμαν τῆς ὠνῆς καὶ πολλὴ βροχὴ καὶ ἀνεμοὶ... καὶ παίδων θά[νατος] καὶ φόβος καὶ ἀσθένειαι νεανιῶν, οἷον φλεβοτόμων καὶ μακελλαρίων.

Δηλοῖ ἀκρίθειαν ὠνῆς, ὀχλήσεις εἰς Ἀνατολήν, καὶ δύνამις γνωστι-

1. ὁμίχλην	ζόφωσιν	2. εὐγλωττία	2-3. ὀφέλιμος	4. Ἀπρίλλιος
5. χαρὰν	6. καλωσύνη	θλίψις	8. ἀνδροκτασία	9. θνήσις
10. ἰγρώ-
τητα	11. ἀργίαι	13. θλίψις	ἔρεις ἀντὶ ἔριδες ἐγράφη πιθανῶς ὑπ' αὐ-	
τοῦ τοῦ συγγραφέως	φιλονεικίαι	16. ὁμίχλη	ἐμφάνοια	18. ὀφέλι-
μον
19. ψυχρότης	20. πολλὰς	μέρει	ἐμφάνια	21. ἐχθρῶν ἀν-
δρὸς τινὸς
23-24. ἀρχιερέων	24. ὑγρότητα	29. ἀσθένειαι	31. ἀκρι-
θείαν	ὀχλήσεις

κῶν, καλωσύνη ἀνθρώπων καὶ ὀρθότητα καὶ π... προσώπων καὶ εὐτυχία καὶ μεσότητα τοῦ καιροῦ.

Ἰούλιος.

Δηλοῖ ἀντιλογίαν καὶ θρῦλον τοῦ δήμου μετὰ θυμοῦ καὶ ὀξύτητος
5 κ[αί] ἄνεμον καὶ βροχὴν, χαρὰν καὶ καλοκαρδίαν στρατοῦ.

φ. 165^α || Δηλοῖ καλοκαρδία βασιλέων καὶ μεγιστάνων καὶ μοναζόντων καὶ
έ...ε...υ...ατῶν σπορ... θλίψις ἐμπόρων, Ἀγαρηνῶν ἐπίδοσις,
θυμὸς βασιλέων, βροχὴ πολλή.

Δηλοῖ δικαιοσύνην βασιλέων καὶ γερόντων καλωσύνην καὶ ὁ καιρὸς
10 χειμ[ῶν] καὶ διαλέξεις σοφῶν.

Αὐγουστος.

Δηλοῖ πλῆθος κρυφίων καὶ μυστικῶν ἔργων καὶ λόγων, καὶ τινὲς
τῶν βασιλέων εἰς τοὺς λόγους αὐτῶν ἐμποδίζονται βρονταὶ καὶ ἀστρα-
παι καὶ κονιορτός.

φ. 166^α || Δηλοῖ θέρμην καὶ καύσωνα τοῦ καιροῦ. Ταραχὴ ἀέρος καὶ νέφη,
16 μάχη μεγιστάνων καὶ πόλεμοι εἰς τὴν Τουρκίαν καὶ Ταταρίαν, γυ-
ναικῶν βλάβη, χαρὰ γραμματικῶν.

Δηλοῖ γυναικῶν μερικὴ βλάβη καὶ εἰς τὰς χώρας τῶν Τού[ρκων]
θρήνος γυναικῶν καὶ κοπετὸς, ἀδικία βασιλέων, χαρὰ γνωστικῶν,
20 εὐκρασία τοῦ καιροῦ καὶ θέρμη πολλή.

Σεπτέμβριος.

Δηλοῖ εὐκρασίαν τοῦ καιροῦ. Καλωσύνη γραμματικῶν, Χριστιανῶν
ὕγεια. ἄνεμος καὶ βροχὴ.

φ. 167^α || Δηλοῖ θέρμην πολλήν, βασιλέων ἐμπόδιον. Γερόντων καλωσύνη,
25 κίνημα στρατοῦ καὶ γυναικῶν σωφροσύνη.

Δηλοῖ ἄνεμον σφοδρὸν, καὶ βασιλέων δικαιοσύνη καὶ εὐνούχων ἐμ-
πόδιον καὶ ταπείνωσις καὶ βροχὴ πολλή καὶ εἰς Μουσοῦλ μεγάλων
πτῶσις.

Ὀκτώβριος.

30 Δηλοῖ γυναικῶν εὐτέλεια καὶ δικαιοσύνη, ἄνεμοι καὶ βροχὴ, γε-
ρόντων φθορὰ καὶ καμπερῶν ἐγχωρίων καὶ τῶν εἰς τοὺς βουνούς, καὶ
τοῦ ἀέρος ἀλλαγὴ.

φ. 168^α || Δηλοῖ γυναικῶν σωφροσύνη καὶ καλωσύνη, ἐπιφάνεια πολεμίων,

4. θρῦλλον	μεταθυμοῦ	5. καλοκαρδία	6. μοναζόντων	7. θλίψεως
ἀγαρηνῶν	ἐπίδοσιν	9. καλωσύνη	10. διαλέξεις	
13. ἐμποδίζονται	15. καύσωνα	19. θρήνος	20. ευκρασία	
22. ευκρασίαν	25. σοφροσύνη	26. ευνούχων		
27. μεγάλην	32. ἀλλαγὴν	33. σωφροσύνη		

ἄνεμος σφοδρὸς καὶ ὑγρότητα τοῦ καιροῦ καὶ χαρὰ γνωστικῶν.

Δηλοῖ λοιμὸν καὶ στενοχωρίαν εἰς τὰς χώρας τῶν Ἀράβων καὶ τῶν Τουρκῶν, καὶ ἐν αὐτῇ ἀπώλεια γερόντων καὶ βροχὴ πολλή.

Νοέμβριος.

Δηλοῖ ἐμπόδιον στρατιωτῶν, πλήθη κλεπτῶν καὶ ἐγκλητεύσεις 5
πολλὰς, βροχὴν καὶ ὑγρότητα, καὶ βλάβη γυναικῶν.

|| Δηλοῖ βροχὴν καὶ ἄνεμον, καὶ ἐπιφάνεια βασιλέων, γραμματικῶν φ. 119^α
ἐννοιαὶ καὶ ὑγρότητα τοῦ καιροῦ, θλίψις γυναικῶν καὶ εὐνούχων.

Δηλοῖ ἐχθρῶν ἐπιδρομάς. Κατὰ τόπους ἔχθρα.

Δεκέμβριος.

10

Δηλοῖ βροχὴν ὠφέλιμον, καὶ παιγνιώτων εὐγλωττία καὶ βλάβη με-
γιστάνων.

|| Δηλοῖ ἀνέμους καὶ βροχὴν καὶ κονιορτὸν καὶ στρατοπέδων δο- φ. 171^α
λιότητα, καὶ παρακοή, δικαιοσύνη βασιλέων καὶ εἰς τὴν Δύσιν μεγά- 15
λος θάνατος καὶ κατὰ τόπους σεισμός.

Δηλοῖ βροχὴν καὶ χιόνα καὶ ἄνεμος σφοδρὸς καὶ πολὺς χειμῶν
ἐπικρατῆς καὶ ὁ καιρὸς ἀσθενικός.

Ἰανουάριος.

Δηλοῖ βροχὴν καὶ γυναικῶν σωφροσύνη, δύναμις βασιλέων καὶ βυ- 20
ρυγνωμία καὶ παγετὸς δυνατός.

|| Δηλοῖ γυναικῶν πορνεία καὶ δύναμις τοῦ χειμερίου καιροῦ, πλη- φ. 171^α
θος ὑδάτων, εὐνούχων ἐνδοξότητα, χαρὰ γραμματικῶν, δικαιοσύνη βα-
σιλέων καὶ γερόντων καλωσύνη.

Δηλοῖ παγετὸν καὶ ληστῶν ἔφοδον καὶ ἐμφάνειαν ἀρμάτων, καὶ 25
παίδων ἀσθένεια, ἄνεμος σφοδρὸς καὶ συναρμογαὶ ἀνδρογύνων.

Δηλοῖ βασιλέων ἐνδοξότητα καὶ ἐμφάνειαν μέσον τοῦ λαοῦ καὶ
ἀπαιτήσεις. Βροχὴ καὶ ἄνεμος καὶ σοφῶν δύναμις καὶ εὐσέ[θεια].

Δηλοῖ γνωστικῶν καλωσύνη καὶ ἐνδοξότητα καὶ βροχὴν.

Τὸ ἀνωτέρω ἐκδοθὲν ὠροσκόπιον δύναται νὰ θεωρηθῆ ἀπο-
τελοῦν μεσάζοντά τινα κρίκον μεταξὺ τῶν παρὰ Βυζαντινοῖς
ἀστρολογικῶν βιβλίων, ἅτινα ἀπὸ τῶν ἀρχαίων ἤδη χρόνων

1 (καὶ 8). υγρότητα 3. Τὸ αὐτῷ διορθωτέον; ἀπόλεια 6. πολλὰ;
7. ἐπιφάνοια 9. κατατόπους, ἔχθρα 11. ὀφέλημα παιγνιώτων ἐγράφη
πάντως ὑπ' αὐτοῦ τοῦ συγγραφέως; εὐγλωττία 14-15. δολιότητα 16. κατα-
τόπους 17. χιόνα χειμὸς 18. ἐπικρατεῖς 20. σωφροσύνη 21. δυ-
νατὸν 22. δυναμις 25. ἐμφάνειαν 27. ἐμφάνοιαν 28. εὐσέ διαγεγραμ-
μένον 29. καλωσύνη

μετεβιβάσθησαν εἰς τοὺς Χριστιανοὺς τοῦ Βυζαντίου, μὴ ἀπαλλ-
λαχθέντας ἐν τοῖς τοιούτοις καὶ ἐπιδράσεων ἐξ Ἀνατολῆς¹, καὶ
τῶν μέχρι τῆς σήμερον ἔτι ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν Καζαμίαις ἐκ
παραδόσεως ἄγνωστων ἐκείνων προφητειῶν τῶν ἀναμιξ εἰς με-
τεωρολογικὰ φαινόμενα καὶ πολιτικὰ γεγονότα ἀναφερομένων,
αἵτινες ὀλίγον διαφέρουσι τῶν ἐν τῷ ἀνὰ χεῖρας ὠροσκοπίῳ.

Ἐισάγει δὲ τὸ ὠροσκοπίον ἡμᾶς οἶονεῖ εἰς μέσην τὴν ζωὴν
τῆς πολιτείας καὶ τῆς κοινωνίας τῆς Τραπεζοῦντος, καὶ σχεδὸν
παριστάμεθα αὐτόπται μάρτυρες τῆς μεγάλης κινήσεως τοῦ
βασιλικοῦ αἴκου τῶν μεγάλων Κομνηνῶν τῆς Τραπεζοῦντος,
τῶν μεγιστάνων καὶ ἀρχόντων, τῶν νοταρίων καὶ γραμματικῶν,
τῶν ἀρχιερέων καὶ κληρικῶν, τῶν στρατιωτῶν καὶ εὐνούχων,
τῶν πραγματευτῶν καὶ ἐμπόρων, τῶν παζαριωτῶν καὶ παιγνι-
ωτῶν. Ἐκ τῶν γραμμῶν τοῦ ἀστρολόγου ἀπηχεῖ πρὸς τῇ πο-
λιτικῇ κινήσει καὶ κοινωνικῇ ζωηρότητι ἢ ποικιλίᾳ τοῦ χρη-
ματισμοῦ τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγῶν ἐπὶ παντοίων προϊόντων
τῆς γῆς καὶ τῆς τέχνης, διὰ ξηρᾶς ἢ διὰ θαλάσσης εἰσαγομέ-
νων καὶ ἐξαγομένων. Τὰ μυρεψικὰ καὶ τὰ λιθομάργαρα² εἶνε
φυσικὸν ἐπακολούθημα τῆς πολυτελείας καὶ τρυφῆς. Τοιαύτη
πολυκίνητος ζωὴ ἔχει, ὡς εἶκός, καὶ τὰς ἐξαρθρώσεις αὐτῆς·
διὸ γίνεται ἐν τῷ ὠροσκοπίῳ λόγος ὅτε μὲν περὶ κλεπτῶν καὶ
ληστῶν³, ὅτε δὲ περὶ δολώσεως χαραγμαίων, ἤτοι παραχαρά-
ξεως τοῦ νομίσματος⁴, ὅτε δὲ περὶ πορνείας γυναικῶν⁵. Καὶ γί-
νεται μὲν μνεῖα τῆς ποιητικῆς παραγωγῆς καὶ τῆς εὐγλωττίας
τῶν παιγνιωτῶν⁶ καὶ διαλέξεων σοφῶν⁷, αἵτινες ὑπενθυμίζουσιν

¹ Πρὸς. περὶ τῆς ἀστρολογίας παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς *Konstantinische Geschichte der byzantinischen Litteratur* σ. 627 κ. ε. Ἑλλ. μεταφράσεως Γ. Σωτηριάδου Τόμ. Β' σ. 442 κ. ε.

² Ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 39, 12.

³ Ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 12, 8. 43, 5, 25.

⁴ Ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 41. 25.

⁵ Ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 45, 22.

⁶ Ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 40, 20. 45, 11.

⁷ Ἰδὲ ἀνωτέρω σ. 42, 18. 44, 10.

ἡμᾶς τοὺς λογίους τοὺς κοσμήσαντας πράγματι τὴν αὐτοκρατορίαν τῆς Τραπεζοῦντος, ἀλλὰ καὶ περὶ θρησκευτικῶν συζητήσεων καὶ ἐρίδων γίνεται οὐχ ἥττον λόγος¹. Τέλος δὲ δὲν ἀποκρύπτεται ἐν μέσῳ τῆς ἐπιδείξεως τῶν ἀγαθῶν τῆς εἰρήνης καὶ ἢ ἀπήχησις τοῦ πολέμου, καὶ συμπληροῦται οὕτως οἶονεί τις τελευταία εἰκὼν τῆς ἱστορίας τῆς Τραπεζοῦντος, οἷαν γινώσκομεν ἐκ τῶν χρόνων τῶν πρὸ τῆς συντάξεως τοῦ ὠροσκοπίου καὶ οἷαν βλέπομεν συνεχιζομένην μέχρι τῆς καταλύσεως τῆς αὐτοκρατορίας ὑπὸ τοῦ Μωάμεθ.

Οὐχ ἥττον δ' ἄξιον προσοχῆς εἶνε τὸ ὠροσκόπιον καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν ἐν αὐτῷ μνημονευομένων ἐθνικῶν καὶ γεωγραφικῶν ἐνομάτων, ἅτινα δεικνύουσι τὴν ἔκτασιν τῶν ἐξωτερικῶν σχέσεων καὶ τῆς ἐμπορικῆς κινήσεως τῆς αὐτοκρατορίας τῆς Τραπεζοῦντος ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Ὁ γράψας αὐτὸ οὐ μόνον τῶν ἤδη πολὺ μέρος τῆς Μικρᾶς Ἀσίας κατεχόντων Τούρκων² ποιεῖται, ὡς εἰκὼς, μνειάν, καὶ γενικώτερον τῶν Ἀγαρηνῶν³, ἀλλὰ καὶ τῶν Ἀράβων⁴, τοιούτους νοῶν κυρίως τοὺς τὴν Αἴγυπτον κατέχοντας. Οὐδ' ἀποροῦμεν βλέποντες αὐτὸν γινώσκοντα τὴν ὁμοίως ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὴν κατάλυσιν τῶν ἐπὶ τῶν σταυροφοριῶν ἰδρυθεισῶν χριστιανικῶν πολιτειῶν ἀνακαταληφθεῖσαν Παλαιστίνην⁵, ὡς καὶ τὸ Κοιλάνιν (ἢ Κυλάνιν)⁶, ἅτε κείμενον ἐν Κύπρῳ, ἣτις, ὑπὸ τῶν Λουσινιανῶν τότε ἀρχομένη, εἶχεν εὐρείας σχέσεις πρὸς τε τὸν ἐλληνικὸν κόσμον, τὴν Ἀνατολὴν καὶ τὴν Ἑσπερίαν, καὶ ἄλλως δ' ἦτο γνωστὸν διὰ τοὺς οἶνους αὐτοῦ⁷. Ἀλλ' αἱ γεωγραφικαὶ σχέσεις τοῦ συγγραφέως τοῦ ὠροσκοπίου, ἀντιστοιχοῦσαι πρὸς τὰς πολιτικὰς καὶ ἐμπορικὰς σχέσεις αὐτῆς τῆς τραπεζουντιακῆς αὐτοκρατορίας, προβαίνουσι

¹ Ἴδε ἀνωτέρω σ. 40, 2, 12.

² Ἴδε ἀνωτέρω σ. 41, 4, 44, 16, 18.

³ Ἴδε ἀνωτέρω σ. 44, 7.

⁴ Ἴδε ἀνωτέρω σ. 41, 4, 45, 2.

⁵ Ἴδε ἀνωτέρω σ. 39, 18.

⁶ Ἴδε ἀνωτέρω σ. 41, 1.

⁷ Ἴδε Νέου Ἑλληνομνημονος Τόμ. Γ' σ. 33, 38, 338. Τόμ. Ζ' σ. 94.

καὶ περαιτέρω. Οὕτω ποιεῖται μνεῖαν τῆς Χαζαρίας¹, πιθανώτατα οὕτω καλῶν τὴν Κριμαίαν, καθ' ἃ καὶ ἄλλοι τῶν Βυζαντινῶν², καὶ τοῦ Ταυρῆζ³, ἧτοι τῆς Ταυρίδος, ἣτις ἤκμαζεν ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις ὡς κέντρον ἐμπορικὸν καὶ εὕρισκετο ἐν μεγάλῃ ἐπικοινωνίᾳ μετ' αὐτῆς τῆς Δύσεως⁴. Ἀλλὰ καὶ τὴν Ταταρίαν⁵ γινώσκει ἐν ἡμέραις καθ' ἃς οἱ Τάταροι οὐ μόνον εἶχον ἀναπτύξει εὐρείας ἐμπορικὰς σχέσεις μετὰ τῶν ἐσπερίων λαῶν⁶, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν αὐτοκράτορα τῆς Τραπεζοῦντος, καθ' ἃ μαρτυρεῖται, εἶχον ἀναγκάσει τὸν δέκατον τρίτον αἰῶνα νάναγνωρίσῃ τὴν ἐπικυριαρχίαν αὐτῶν⁷. Ἡ δὲ μνεῖα τοῦ Μουσοῦλ⁸ ἐξηγεῖται ἔνεκα τῆς σημασίας, ἣν εἶχε τότε ἡ πόλις ἐκείνη, ἡ κειμένη παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Τίγρεως καὶ κατὰ τὰ βορειοδυτικὰ τῆς Βαγδάτης, οὔσα πολυθρύλητος διὰ τὰ ἐξ αὐτῆς ἐξαγόμενα ἀρωματικὰ καὶ τὰ πολύτιμα ὑφάσματα⁹, ἧς τὸ ὄνομα ὑπομιμνήσκει ἡ εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας περιελθοῦσα λέξις μουσελίνα. Καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ ἄλλως ἀγνωστοτέρου εἰς τοὺς Ἑσπερίους ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις Κουρδιστὰν ἀνεμνήσθη ἔνεκα τῆς γειτονίας τοῦ Μουσοῦλ¹⁰. Τῆς δὲ Βαβυλῶνος¹¹ τὸ ὄνομα, ἥδη ἀπὸ μακροῦ χρόνου μὴ ὑφισταμένης, προέρχεται πιθανώτατα ἐξ ἀναμνήσεων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Περιεργότατῃ δὲ εἶνε ἡ μνεῖα τοῦ Σιάμ¹², ἡ μόνη, καθ' ὅσον γινώσκω, παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀρχαιοτάτη καθ' ὅλου περι

¹ Ἰδε ἀνωτέρω σ. 41, 22.

² *Hehl Geschichte des Levantehandels im Mittelalter*. Ἐν Στουτγάρτῃ. 1879. Τόμ. Β' σ. 161.

³ Ἰδε ἀνωτέρω σ. 39, 18.

⁴ *Hehl* ἐνθ' ἄν. Τόμ. Β' σ. 168 κ. ε.

⁵ Ἰδε ἀνωτέρω σ. 42, 1.

⁶ *Hehl* ἐνθ' ἄν. Τόμ. Β' σ. 78.

⁷ Τοῦτο μαρτυρεῖ ὁ Φλαμανδὸς περιηγητὴς τοῦ δεκάτου τρίτου αἰῶνος Ruysbroek (Rubricus). Ἰδε *Hehl* ἐνθ' ἄν. Τόμ. Β' σ. 78.

⁸ Ἰδε ἀνωτέρω σ. 44, 27.

⁹ *Hehl* ἐνθ' ἄν. Τόμ. Β' σ. 108.

¹⁰ Ἰδε ἀνωτέρω σ. 40, 31.

¹¹ Ἰδε ἀνωτέρω σ. 39, 18.

¹² Ἰδε ἀνωτέρω σ. 43, 9.

τῆς χώρας ταύτης ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ. Πράγματι μέχρι τοῦδε ἀρχαιοτάτην μνείαν τοῦ Σιάμ ἔχομεν τὴν ἐν τινι βενετικῷ ἐγγράφῳ τῆς 29 Ἰανουαρίου 1391, ἐν ᾧ μνημονεύεται *consul poster Siam*, εἰ καὶ ὑπάρχουσιν οἱ ἀντιλέξαντες, ὅτι ἐν τῷ ἐγγράφῳ ἐκείνῳ δὲν πρόκειται περὶ τῆς οὕτω καλουμένης πέραν τῆς Ἰνδικῆς χώρας, ἀλλὰ περὶ τῆς Συρίας καὶ τῆς Δαμασκοῦ, ἃς οἱ Ἄραβες ἐκάλουν *Scham*¹. Οὐχ ἦττον δὲ περίεργον εἶνε τὸ ὑπὸ τοῦ συγγραφέως τοῦ ὠροσκοπίου μνημονευόμενον Μουγάνι², ἂν δι' αὐτοῦ νοῆται ἡ οὕτω νῦν καλουμένη ἀνυδρος καὶ ἄφορος χέρσος ἐν τῇ πέραν τοῦ Καυκάσου χώρα. Τέλος τὸ μὲν Ἀμῆτιν³ εἶνε ἴσως ἡ Ἀμιδα τῆς Μεσοποταμίας, τὸ νῦν Διαρβεκίρ, μεθ' οὗ καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἔτι δὲν ἔπαυσεν ἔχουσα ἐμπορικὴν ἐπικοινωνίαν ἢ Τραπεζοῦς⁴, τὸ δὲ Μήστριν⁵ δύναται νὰ θεωρηθῇ κακῶς γεγραμμένον ἀντὶ τοῦ Μησίριν (Μισίριν), ὅτε θὰ ἐδήλου τὴν Αἴγυπτον, καθ' ἃ παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις Ἕλλησιν. Ἀδηλον δὲ ποία χώρα ἢ πόλις δηλοῦται διὰ τοῦ Χάτζη⁶.

Ἐν δὲ τῇ ἀποκαταστάσει τοῦ ἀνωτέρω κειμένου τοῦ ὠροσκοπίου εἶνε ζήτημα κατὰ πόσον αἰ ὑπ' ἐμοῦ γενόμεναι διορθώσεις ἔπρεπε πράγματι νὰ γείνωσι χάριν ἐπανορθώσεων ἀμαρτάδων τοῦ βιβλιογράφου ἢ ἔχομεν πρὸ ἡμῶν αὐτόγραφον τοῦ συγγραφέως, οὗ ἔπρεπε νὰ τηρήσωμεν τὰς γραφάς. Ἀλλὰ προετίμησα τὸ πρῶτον, εἰκάζων, ὅτι ἔχομεν πρὸ ἡμῶν κακὸν ἀντίγραφον καλῶς ἔχοντος πρωτοτύπου, εἰ καὶ ἄξια παρατηρήσεως εἶνε ἡ ἀνωμαλία περὶ τὴν σύνταξιν τοῦ δηλοῦ μετ' αἰτιατικῆς ἢ τὴν ἀσύντακτον μετὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο χρῆσιν ὀνομαστικῶν, ἣτις καὶ ἤγαγεν εἰς διάφορον ἐκάστοτε ὑπ' ἐμοῦ στίξιν τοῦ κειμένου, καὶ διάφοροι σολοικισμοὶ, οὓς ἐτήρησα ὑποσημειώσας ἐκάστοτε, ὅτι

¹ *Heiml* ἐνθ' ἀν. Τόμ. Β' σ. 155 κ. ε.

² Ἰδε ἀνωτέρω σ. 41, 1.

³ Ἰδε ἀνωτέρω σ. 40, 31.

⁴ Π. Τριανταφυλλίδου *Οἱ Φουγάδες*. Ἐν Ἀθήναις. 1870 σ. 76.

⁵ Ἰδε ἀνωτέρω σ. 40, 31.

⁶ Ἰδε ἀνωτέρω σ. 41, 5.

πιθανώτατα προέρχονται ἀπ' εὐθείας ἐξ αὐτοῦ τοῦ γράψαντος¹.

Τέλος παρατηρητέον, ὅτι ὁ πρωτονοτάριος καὶ πρωτοβεστιάριος Κωνσταντῖνος ὁ Λουκίτης² εἶνε καὶ ἄλλοθεν γνωστὸς εἰς ἡμᾶς, τοῦτο μὲν ὡς βιβλιογράφος³, τοῦτο δὲ ὡς συγγραφέας « Ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον μεγαλομάρτυρα τοῦ Χριστοῦ Εὐγένιον καὶ τοὺς συναθλοῦς αὐτοῦ Κανίδιον, Οὐαλεριανὸν καὶ Ἀκύλαν, τοὺς ἐν Τραπεζοῦντι μαρτυρήσαντας », σωζόμενον μὲν ἐν τῷ ἀγιορειτικῷ κώδικι 154 τῆς μονῆς Διονυσίου⁴, ἐκδοθὲν δ' ὑπὸ τοῦ Ἀθανασίου Παπαδοπούλου Κεραμέως⁵, τοῦτο δ' ὡς εἰς ἐκείνων, εἰς οὓς ἐπέστελλεν ὁ Γρηγόριος Χιονιάδης⁶, ἐν ἱεροῦσι καὶ μονοτρόποις σεβασμιώτατος . . . παιδείας εἰς ἄκρον ἑλλητικῶς τῆς τε θύραθεν καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς⁷, οὗ τὰς ἐν τῷ κώδικι τῆς Καισαροβασιλικῆς βιβλιοθήκης Βιέννης (Theol. 203 Nessel) δεκαεξέπιστολάς⁸ ἐξέδωκεν ὁ κ. Τρύφων Εὐαγγελίδης⁹.

¹ Ἐνταῦθα σημειωτέον, ὅτι τὸ ἐν σ. 44, 10 ὑπὸ τιλφῶν ἐφθαρμένον χειμ καιρὸς συνεπλήρωσε εἰς χειμὸς καιρὸς, τοῦ ἐπιθέτου χειμὸς δηλοῦντος παρὰ τοῖς Τραπεζοῦντιοῖς ἔτι καὶ νῦν τὸν χειμωνικόν. Ἴδε Τριανταφυλλίδου Οἱ Φυλακίδες σ. 31.

² Ἴδε ἀνωτέρω σ. 38, 32.

³ Marie Vogel - Victor Gardthausen Die griechischen Schreiber des Mittelalters und der Renaissance. Ἐν Λειψίῳ. 1909 σ. 246, ὅπου κακῶς γράφεται, ὅτι ὁ Λουκίτης ἔζησε τὸν XIV - XV αἰῶνα, διότι ῥητῶς ἀνήκει εἰς τὸ πρῶτον ἡμισυ τοῦ δεκάτου τετάρτου.

⁴ Σπυρ. Π. Λάμπρου Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ Ἁγίου ἔρους ἑλληνικῶν κωδίκων. Ἐν Κωνσταντινῶν. 1895 Τόμ. Α' σ. 347.

⁵ Πηγαὶ τῆς ἱστορίας τῆς αὐτοκρατορίας Τραπεζοῦντος (ῥωσικὴ ἐπιγραφή). Ἐν Πετροπόλει. 1897 σ. 1 κ. ἑ. Πρβλ. Προλόγου σ. V κ. ἑ.

⁶ Krumpholtz Geschichte der byzantinischen Litteratur σ. 578 καὶ 622. Ἑλλ. μεταφράσεως Γ. Σωτηριάδου Τόμ. Β' σ. 142 καὶ 432. Ἐν τῷ δευτέρῳ χωρίῳ, ἐνθα λέγει ὁ Κρουμβάχερ, ὅτι ὁ Χιονιάδης ἔζη τὸν δέκατον τρίτον αἰῶνα ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου τετάρτου. πρέπει νὰ μείνη μόνον τὸ ἐρῶδες ἔχον περὶ τοῦ δεκάτου τετάρτου αἰῶνος.

⁷ Ἰωσήφ Τραπεζοῦντος Λόγος εἰς ἅγιον Εὐγένιον παρ' Ἀθανασίου Παπαδοπούλου Κεραμεῖ ἐνθ' ἀν. σ. 66.

⁸ Lambecius Commentarii de augusta bibliotheca Caesarea Vindobonensi. Ἐν Βιέννῃ. 1672 Τόμ. Ε' σ. 247 κ. ἑ.

⁹ Γρηγορίου Χιονιάδου Ἐπιστολαὶ 17'. Ἐν Ἀθήναις. 1902. — Δύο βυζαντινὰ κείμενα. Ἐν Ἐρμουπόλει. 1910.